

ΜΕΛΕΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ: Ανώμαλα ρήματα

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μερικά ρήματα παρουσιάζουν ανωμαλίες στην κλίση τους και δεν μπορούν να ενταχθούν σε καμιά συζυγία. Τα ρήματα αυτής της κατηγορίας που συναντάμε στο σχολικό βιβλίο είναι τα εξής: 1) *possum*, 2) *eo*, 3) *fero*, 4) *fio*, 5) *volo*, *nolo*, *malō*, 6) *nequeo*. Την κλίση των ρημάτων αυτών παρουσιάζουμε στη συνέχεια.

1. possum (= μπορώ)

possum (pos- μπροστά από σύμφωνο , pot- μπροστά από φωνήεν) - *potui* - *posse*.

οριστική					
ενεστώτας	παρατατικός	μέλλοντας	παρακειμένος	υπερσυντέλικος	συντελεσμένος μέλλοντας
<i>possum</i>	<i>poteram</i>	<i>potero</i>	<i>potui</i>	<i>potueram</i>	<i>potuero</i>
<i>potes</i>	<i>poteras</i>	<i>poteris</i>	<i>potuisti</i>	<i>potueras</i>	<i>potueris</i>
<i>potest</i>	<i>poterat</i>	<i>poterit</i>	<i>potuit</i>	<i>potuerat</i>	<i>potuerit</i>
<i>possumus</i>	<i>poteramus</i>	<i>poterimus</i>	<i>potuimus</i>	<i>potueramus</i>	<i>potuerimus</i>
<i>potestis</i>	<i>poteratis</i>	<i>poteritis</i>	<i>potuistis</i>	<i>potueratis</i>	<i>potueritis</i>
<i>possunt</i>	<i>poterant</i>	<i>poterunt</i>	<i>potuerunt</i>	<i>potuerant</i>	<i>potuerint</i>
υποτακτική					
<i>possim</i>	<i>possem</i>		<i>potuerim</i>	<i>potuissem</i>	
<i>possis</i>	<i>posses</i>		<i>potueris</i>	<i>potuisses</i>	
<i>possit</i>	<i>posset</i>		<i>potuerit</i>	<i>potuisset</i>	
<i>possimus</i>	<i>possemus</i>		<i>potuerimus</i>	<i>potuissemus</i>	
<i>possitis</i>	<i>possetis</i>		<i>potueritis</i>	<i>potuissetis</i>	
<i>possint</i>	<i>possent</i>		<i>potuerint</i>	<i>potuissent</i>	

Απαρέμφατο ενεστώτα: *posse*

Απαρέμφατο παρακειμένου: *potuisse*

Μετοχή ενεστώτα: potens (γεν. potentis) (χρησιμοποιείται μόνο ως επίθετο = δυνατός)

Το ρήμα δεν έχει προστακτική, σουπίνο και γερούνδιο.

2. eo (= πορεύομαι)

Το ρήμα eo -(ivi) ii -itum -ire έχει δύο ρηματικά θέματα:

- α) i μπροστά από σύμφωνο ή i,
- β) e μπροστά από τα φωνήεντα a, o, u

Κλίνεται όπως τα ρήματα της δ' συζυγίας αλλά διαφέρει στον παρατατικό και τον μέλλοντα της οριστικής (ibam και ibo αντίστοιχα)

οριστική					
ενεστώτας	παρατατικός	μέλλοντας	παρακείμενος	υπερσυντέλικος	συντελεσμένο ς μέλλοντας
eo	ibam	ibo	(ivi) ii	ieram	iero
is	ibas	ibis	isti	ieras	ieris
it	ibat	ibit	iit	ierat	ierit
imus	ibamus	ibimus	iimus	ieramus	ierimus
itis	ibatis	ibitis	istis	ieratis	ieritis
eunt	ibant	ibunt	ierunt/iere	ierant	ierint
υποτακτική					
eam	irem	iturus, -a, -um sim	ierim	issem	
eas	ires	iturus, -a, -um sis	ieris	isses	
eat	iret	iturus, -a, -um sit	ierit	isset	
eamus	iremus	ituri, -ae, -a simus	ierimus	issemus	
eatis	iretis	ituri, -ae, -a sitis	ieritis	issetis	

eant	irent	ituri, -ae, -a sint	ierint	issent	
προστακτική					
-		-			
i		ito			
-		ito			
-		-			
ite		itote			
-		eunto			
Απαρέμφατο ενεστώτα: ire			Μετοχή ενεστώτα: iens (γεν. euntis)		
Απαρέμφατο μέλλοντα: iturum, -am, -um esse ituros, -as, -a esse			Μετοχή μέλλοντα: iturus, -a, -um		
Απαρέμφατο παρακειμένου: isse					
Σουπίνο: itum - itu					
Γερούνδιο: eundi, eundo, eundum, eundo					

Από την παθητική φωνή εύχρηστο είναι το γ' ενικό πρόσωπο όλων των χρόνων ως απρόσωπο και το απαρέμφατο του ενεστώτα *iri*.

3. fero (= φέρω)

Το ρήμα *fero, tuli, latum, ferre* κλίνεται σύμφωνα με την γ' συζυγία.

Όμως οι τύποι που σχηματίζονται από το ενεστωτικό θέμα (*fer*) συγκόπτουν

α) το συνδετικό φωνήεν *i* μπροστά από το *s* και το *t*

β) το συνδετικό φωνήεν *ě* μπροστά από το *r*. (Δεν αποβάλλεται το *ě* ως μακρόχρονο στο β' ενικό πρόσωπο του μέλλοντα της μέσης φωνής: *ferēris*)

ενεργητική φωνή			μέση φωνή		
οριστική					
ενεστώτας	παρατατικός	μέλλοντας	ενεστώτας	παρατατικός	μέλλοντας
fero	fereram	feram	feror	ferer	ferar
fers	ferebas	feres	ferris	fereris	fereris
fert	fererat	feret	fertur	fereretur	feretur
ferimus	fereramus	feremus	ferimur	fereremur	feremur
fertis	fereratis	feretis	ferimini	fererimini	feremini
ferunt	fererant	ferent	feruntur	fererantur	ferentur
υποτακτική					
feram	ferrem	laturus, -a, -um sim	ferar	ferer	
feras	ferres	laturus, -a, -um sis	feraris	fereris	
ferat	ferret	laturus, -a, -um sit	feratur	fereretur	
feramus	ferremus	laturi, -ae, -a simus	feramur	fereremur	
feratis	ferretis	laturi, -ae, -a sitis	feramini	fererimini	
ferant	ferrent	laturi, -ae, -a sint	ferantur	fererentur	
προστακτική					
-		-	-		-
fer*		ferto	ferre		fertor
-		ferto	-		fertor
-		-	-		-
ferte		fertote	ferimini		-
-		ferunto	-		feruntor

Απαρέμφατο ενεστώτα: ferre Απαρέμφατο μέλλοντα: laturum, -am, -um esse laturus, -as, -a esse	ferri (κατ' αναλογία με το απαρέμφατο της ενεργητικής φωνής)
Μετοχή ενεστώτα: ferens (γεν. ferentis) Μετοχή μέλλοντα: laturus, -a, -um Γερούνηδιο: ferendi, ferendo, ferendum, ferendo	Γερονδιακό: ferendus, -a, -um
*Β' ενικό προστακτικής ενεστώτα χωρίς e, όπως συμβαίνει και με τα ρήματα dico, duco και facio (δες τα 15 της γ' συζυγίας σε -io)	

Όλοι οι υπόλοιποι τύποι του ρήματος σχηματίζονται ομαλά.

4. fio (= γίνομαι)

Το ρήμα fio - factus sum - fieri σχηματίζει ομαλά τους συντελικούς χρόνους με τη μετοχή factus του ρήματος facio (factus sum, factus eram, factus ero). Άλλωστε το ρήμα fio λειτουργεί ως παθητικό του facio.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Όταν το facio είναι σύνθετο σχηματίζει κανονικά την παθητική φωνή

π.χ. afficio - afficior, interficio - interficior

Οι τύποι που σχηματίζονται από το ενεστωτικό θέμα κλίνονται σύμφωνα με τη δ' συζυγία πλην της υποτακτικής του παρατατικού και του απαρεμφάτου του ενεστώτα.

οριστική					
ενεστώτας	παρατατικός	μέλλοντας	παρακείμενος	υπερσυντέλικος	συντελεσμένος μέλλοντας
fio	fiebam	fiam	factus, -a, -um sum	factus, -a, -um eram	factus, -a, -um ero
fis	fiebas	fies	factus, -a, -um es	factus, -a, -um eras	factus, -a, -um eris
fit	fiebat	fiet	factus, -a, -um est	factus, -a, -um erat	factus, -a, -um erit
fimus	fiebamus	fiemus	facti, -ae, -a sumus	facti, -ae, -a eramus	facti, -ae, -a erimus

fitis	fiebatis	fietis	facti, -ae, -a estis	facti, -ae, -a eratis	facti, -ae, -a eritis
fiunt	fiebant	fient	facti, -ae, -a sunt	facti, -ae, -a erant	facti, -ae, -a erunt
υποτακτική					
fiam	fierem		factus, -a, -um sim	factus, -a, -um essem	
fias	fieres		factus, -a, -um sis	factus, -a, -um esses	
fiat	fieret		factus, -a, -um sit	factus, -a, -um esset	
fiamus	fieremus		facti, -ae, -a simus	facti, -ae, -a essemus	
fiatis	fieretis		facti, -ae, -a sitis	facti, -ae, -a essetis	
fiant	fierent		facti, -ae, -a sint	facti, -ae, -a essent	
προστακτική					
-					
fi					
-					
-					
fite					
-					
Απαρέμφατα			Μετοχές		
ενεστώτα: fieri μέλλοντα: factum iri παρακειμένου: factum, -am, -um esse factos, -as, -a esse συντελεσμένου μέλλοντα: factum, -am, -um fore			Μετοχή παρακειμένου: factus, -a, -um		

fore	factos, -as, -a
Γερουνδιακό: faciendus, -a, -um	

5. volo, nolo, malo

Τα ρήματα volo (= θέλω), nolo (non volo = δεν θέλω) και malo (magis volo = προτιμώ) κλίνονται με παραπλήσιο τρόπο.

οριστική					
ενεστώτας			παρατατικός		
volo	nolo	malo	volebam	nolebam	malebam
vis	non vis	mavis	volebas	nolebas	malebas
vult	non vult	mavult	volebat	nolebat	malebat
volumus	nolumus	malumus	volebamus	nolebamus	malebamus
vultis	non vultis	mavultis	volebatis	nolebatis	malebatis
volunt	nolunt	malunt	volebant	nolebant	malebant
μέλλοντας			παρακείμενος		
volam	nolam	malam	volui	nolui	malui
voles	noles	males	voluisti	noluisti	maluisti
volet	nolet	malet	voluit	noluit	maluit
volemus	nolemus	malemus	voluimus	noluimus	maluimus
voletis	noletis	maletis	voluistis	noluistis	maluistis
volent	nolent	malent	voluerunt	noluerunt	maluerunt
υπερσυντέλικος			συντελεσμένος μέλλοντας		
volueram	nolueram	malueram	voluero	nolueram	maluero
volueras	nolueras	malueras	volueris	nolueris	malueris

voluerat	noluerat	maluerat	voluerit	noluerit	maluerit
volueramus	nolueramus	malueramus	voluerimus	noluerimus	maluerimus
volueratis	nolueratis	malueratis	volueritis	nolueritis	malueritis
voluerant	noluerant	maluerant	voluerint	noluerint	maluerint
υποτακτική					
ενεστώτας			παρατατικός		
velim	nolim	malim	vellem	nollem	malle
velis	nolis	malis	velles	nolles	malles
velit	nolit	malit	vellet	nollet	mallet
velimus	nolimus	malimus	vellemus	nollemus	malle
velitis	nolitis	malitis	velletis	nolletis	malletis
velint	nolint	malint	vellent	nollent	mallent
Τα ρήματα δεν έχουν υποτακτική μέλλοντα					
παρακείμενος			υπερσυντέλικος		
voluerim	noluerim	maluerim	voluissem	noluissem	maluissem
volueris	nolueris	malueris	voluisses	noluissets	maluisses
voluerit	noluerit	maluerit	voluisset	noluisset	maluisset
voluerimus	noluerimus	maluerimus	voluissemus	noluissemus	maluissemus
volueritis	nolueritis	malueritis	voluissetis	noluissetis	maluissetis
voluerint	noluerint	maluerint	voluissent	noluisissent	maluissent
προστακτική					
ενεστώτας		μέλλοντας			
-	-	Τα volo και malo δεν έχουν προστακτική			
noli	nolito				
-	nolito				
-	-				

nolite	nolitote		
-	nolunto		
Απαρέμφατα		Μετοχές	
ενεστώτα: velle, nolle, malle παρακειμένου: voluisse, noluisse, maluisse		ενεστώτα: (volens), (nolens). Το malo δεν έχει μετοχή. Αλλά και τα volens και nolens αντικαθίστανται συνήθως από τη μετοχή cupiens το πρώτο και το επίθετο invitus το δεύτερο	
Άλλοι τύποι των ρημάτων αυτών δεν είναι εύχρηστοι			

6. nequeo

Το ρήμα nequeo, nequini, nequire (= δεν μπορώ) κλίνεται όπως το eo, όμως λίγοι τύποι είναι εύχρηστοι. Πρακτικά, μπορούμε να πούμε ότι όποιος τύπος ζητηθεί θα σχηματίζεται όπως ο αντίστοιχος του eo.

οριστική					
ενεστώτας	παρατατικός	μέλλοντας	παρακειμένος	υπερσυντέλικος	συντελεσμένος μέλλοντας
nequeo	nequibam	(nequibo)	(nequini)	-	nequi(v)ero
(nequis)	-	-	nequisti	-	-
nequit	nequibat	-	nequi(v)it	nequi(v)erat	nequiverit
(nequimus)	-	-	-	-	-
nequitis	-	-	-	-	-
nequeunt	nequibant	(nequibunt)	nequiverunt	nequi(v)erant	-
υποτακτική					
nequeam	(nequirem)		-	-	

nequeas	(nequires)		-	-
nequeat	(nequiret)		nequiverit	nequi(vi)sset
nequeamus	(nequiremus)		-	-
(nequeatis)	-		-	-
nequeant	(nequirent)		nequiverint	nequi(vi)sSENT

Απαρέμφατο ενεστώτα: nequire

Απαρέμφατο παρακειμένου: nequi(vi)sse

Μετοχή ενεστώτα: nequiens - nequeuntis

ΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΚΑΠΟΙΕΣ ΑΝΩΜΑΛΙΕΣ

A. Διαφορετικός σχηματισμός της μετοχής του μέλλοντα

Συναντώνται στα κείμενα επτά ρήματα που σχηματίζουν διαφορετικά τη μετοχή του μέλλοντα:

morior	mortuus sum	mortuum	mori (αποθετικό)	μετοχή μέλλ.: moriturus
nascor	natus sum	natum	nasci (αποθετικό)	μετοχή μέλλ.: nasciturus
orior	ortus sum	ortum	oriri (αποθετικό)	μετοχή μέλλ.: oriturus
pario	peperi	partum	parere	μετοχή μέλλ.: pariturus
resecō	resecui	resectum	resecare	μετοχή μέλλ.: resecaturus
insto	institi	-	instare	μετοχή μέλλ.: instaturus
ruo	ruī	rutum	ruere	μετοχή μέλλ.: ruiturus

B. Το ρήμα scio

Του ρήματος scio **δεν συναντώνται** τύποι προστακτικής ενεστώτα sci - scite. Στη θέση τους χρησιμοποιούνται οι αντίστοιχοι τύποι της προστακτικής του μέλλοντα **scito, scitote**.

Γ. Το ρήμα cerno

Η μετοχή παρακειμένου του ρήματος cerno, creni, cretum, cernere δεν είναι εύχρηστη. Αναπληρώνεται από τη μετοχή παρακειμένου **conspectus** του ρήματος conspicio. Από την ίδια μετοχή σχηματίζονται και οι συντελικοί χρόνοι της μέσης φωνής του ρήματος (**conspectus sum, conspectus eram, conspectus ero**).

Ημερομηνία τροποποίησης: 13/02/2014